

Nr 226.

Av herr **Sjödahl**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av § 110 regeringsformen samt § 3 mom. 9 och 10 tryckfrihetsförordningen.

Uti Kungl. Maj:ts proposition nr 268 föreslås vissa ändringar uti § 3 mom. 9 tryckfrihetsförordningen. Momentet avser bland annat »smädliga, förgrip- ligo eller till osämja med främmande makter syftande omdömen och yttranden om samtida nationer eller stater, med vilka riket är i fredligt förhållande». Sådana omdömen och yttranden straffbeläggas. Men därjämte bibehålles i något omändrad form följande äldre stadgande: »Är skriften ej smädlig eller förgripelig men genom densamma missförstånd med utländsk makt sig yppat, må den, utan rättegång, genom beslut av Konungen i statsrådet konfiskeras.» Därefter tilläggas följande helt nya punkter: »I avbidan på sådant beslut må chefen för justitiedepartementet förordna om skriftens beläggande med kvarstad. Sådant kvarstad skall gälla högst åtta dagar.»

Uti § 5 mom. 13 behandlas ytterligare hur det skall förfaras, såvida främmande regeringar eller sändebud anmäla skrifter i »ämnen, som kunna föranleda till missnöje hos andra makter». Kungl. Maj:t kan förordna om skriftens indragning. Om åtal ej sker, skola tryckfrihetskommitterade pröva, om skriften är åtalbar eller ej. Är den ej åtalbar, kan Kungl. Maj:t låta vederbörande »till mer eller mindre del» få ersättning för tryckningskostnaden av den indragna skriften. Men vare sig skriften är åtalbar eller inte och vare sig den fälles av domstol eller frias, förbliver skriften konfiskerad.

Dessa bestämmelser väcka givetvis ingen uppmärksamhet, om de icke tillämpas. Uti Malmgrens grundlagskommentar anmärkes under § 3 mom. 9, att detta stadgande om rätt att indraga skrift utan rättegång »kan betraktas som antikverat; det har i varje fall icke tillämpats sedan mitten av förra århundradet». Sentida händelser visa dock, att stadgandet åter börjat tillämpas. Det kan dock icke anses stå i överensstämmelse med § 86 regeringsformen. Denna förutsätter, att allt åtal för en skrifts innehåll sker inför laga domstol och att ingen straffas för en skrifts innehåll, för såvitt detta icke strider mot tydlig lag. Vår rättsordning förutsätter ju också, att ingen berövas sin egendom utan rannsaking och dom.

Uti Kungl. Maj:ts förslag till tryckfrihetslag vid 1887 års riksdag hade § 3 mom. 9 och § 5 mom. 13 fått en motsvarighet uti § 12 mom. 2, varigenom dock den konfiskerade skriftens ägare försäkrades om skälig ersättning av allmänna medel. De särskilda kommitterade, som inom justitiedepartementet utarbetade 1912 års förslag till ny tryckfrihetsförordning, togo klart ställning mot det rättsvidriga uti ovannämnda moment. De utlätto sig på följande

sätt: »Detta med andan i vår tryckfrihetsförordning så föga förenliga stadgande, som ej heller torde äga motstycke i främmande lagstiftning, har åtminstone sedan förra seklets mitt ej tillämpats; och det vill synas, som om dess betydelse för framtiden ej skulle bliva någon annan än att möjligen sätta den svenska regeringen i en obehaglig mellanställning.» Detta uttalandes riktighet har av den sista tidens tilldragelser blivit bestyrkt.

Med åberopande av vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att antaga som vilande i grundlagsenlig ordning

1:o) följande lydelse av § 3 mom. 9 i tryckfrihetsförordningen:

Smädliga, förgripliga eller till osämja med främmande makter syftande omdömen och yttranden om samtida nationer eller stater, med vilka riket är i fredligt förhållande, om deras varande överhet, regering och regeringssätt, högre ämbetsmän och sändebud, inre eller yttre förhållanden, företag eller underhandlingar; förbrytelsen skall anses enligt 8 kap. 4 § strafflagen, och skriften konfiskeras.

Falska rykten eller lögnaktiga uttalanden, ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet; brottet straffes efter allmän lag, och skriften konfiskeras.

2:o) samt förslaget att § 5 mom. 13 tryckfrihetsförordningen måtte utgå.

Stockholm den 31 maj 1940.

Edgar Sjödahl.